

DAGVLINDERS ABTSWOUDSE BOS 2015 VLINDERMONITOR-VLINDERBIOTOOP

dagpauwoog

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

KNNV afdeling Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT
afdelingDelfland@knnv.nl
www.knnv.nl/afdelingDelfland
twitter: KNNVafdDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Samenvatting	3
3. Methode	3
4. Resultaten	3
5. Conclusie	8
6. Aanbevelingen beheer.....	9

Auteur : Leo Poot
Monitor : Leo Poot
Foto's : Leo Poot

Copyright: KNNV afdeling Delfland, 2016
Referentie: monitor dagvlinders Abtswoudse bos vlinderbiotoop 2015, KNNV afdeling Delfland, 2016
Overname van delen van de tekst is toegestaan onder bronvermelding

1. Inleiding

In dit verslag zijn de data van het monitoren van de vlinderbiotoop, gelegen in het Abtswoudse bos midden, (x85-y443, km hok 37-26-21/31) verwerkt en weergegeven uit seizoen 2015.

De vlinderbiotoop is verdeeld in 17 sectoren met wisselend biotoop variërend in lengtes van 50-200 meter. In seizoen 2015 werd de vlinderbiotoop 17 keer gemonitord.

2. Samenvatting

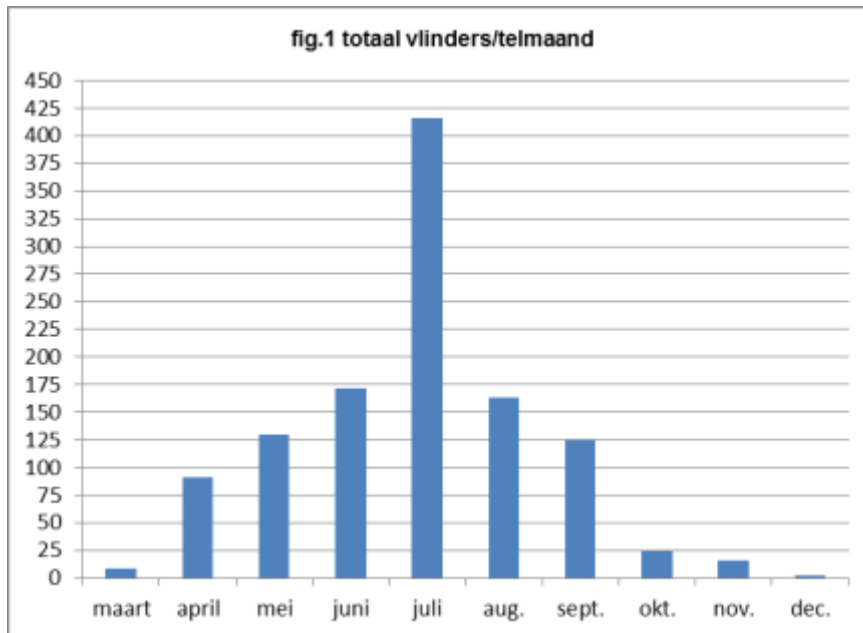
In seizoen werden 1147 vlinders geteld. Positief was het aantal citroenvlinders wat mogelijk wijst op de vestiging van een populatie, op de aanplant van sporkehout in sector 8 uit 2011 zijn ei afzet en rupsen gevonden. Ook werden boomblauwtjes gespot die misschien ook van voornoemde aanplant profiteren. Het was een zeer goed seizoen in deze locatie voor atalanta's en dagpauwogen die nog niet eerder in zo hoge aantallen werden waargenomen. Ook werd voor het eerst meer dan één icarusblauwtje gespot. Gehakkelde aurelia's werden ook meer geteld dan in vorige seizoenen. Elk seizoen worden wel enkele oranjetipjes gespot, wel zijn dit mannetjes en er is nog geen bewijs van ei afzet en rupsen gevonden. Het aantal zandoogjes was aanmerkelijk minder dan in vorige seizoenen en ook de argusvlinder blijft een kleine kwetsbare populatie. De dikkopjes werden minder waargenomen, het hooibeestje is nog steeds de kleine afwezige in de locatie. De overige aangetroffen soorten lijken stabiel in aanmerking genomen dat 2015 landelijk toch een minder goed vlinderjaar is geweest. Aangepast beheer is nodig voor de vestiging van oranjetipjes, argusvlinders zouden gebaat zijn met verticale structuren aan te brengen en het inzaaien van klaversoorten voor de vestiging van icarusblauwtje. Onderhoud aan de sectoren met de aanplant uit 2011, verwijderen van de opslag en snoeien van bomen om verdringing van de nieuwe aanplant te voorkomen. Op strategische punten van het natuurpad vlinderstruiken planten, aantrekkelijk voor bezoekers vanwege foeragerende vlinders, tevens waardplant boomblauwtje.

3. Methode

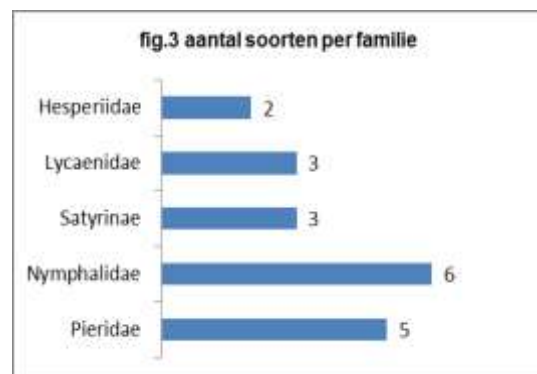
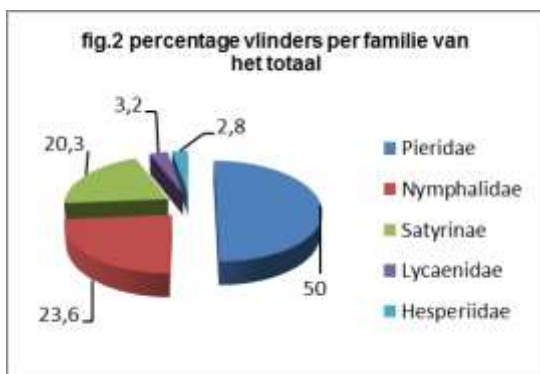
Het monitoren wordt gedaan volgens de methode die bij vlindermonitoring gebruikelijk is, de frequentie in de bezoeken per maand (seizoen) kan door weersinvloeden verschillen. In een denkbeeldige kooi van 5x5x5 meter wordt elk imago geteld en op naam gebracht, bij soorttwijfel gevangen en na determinatie weer in de biotoop vrij gelaten. Er wordt gemonitord bij droog zonnig weer met een windsnelheid niet meer dan 4 Beaufort. De vlinderbiotoop is verdeeld in 17 sectoren met wisselend biotoop grassen/ bomen/ struiken /riet/ kruidachtigen/ ruigtes enz.). In dit gebied wordt in overleg met GZH door "Vockestaert" een op vlinders afgestemd maairegiem gevoerd.

4. Resultaten

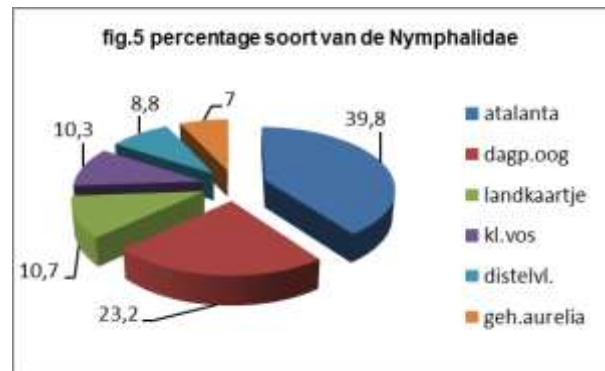
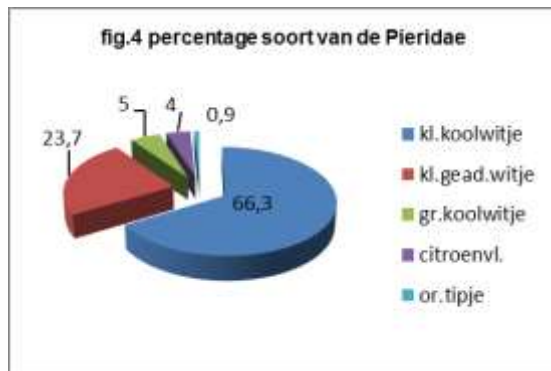
In seizoen 2015 konden 1147 vlinders op naam worden gebracht, fig.1. Door het warme najaar kon er langer dan in een gemiddeld vliegseizoen worden gemonitord, $index\ i=T/ab\ 63,7$.

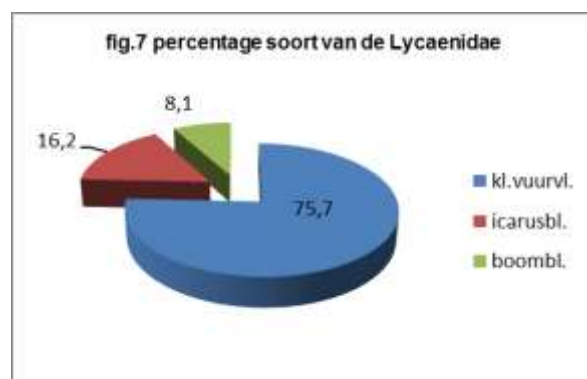
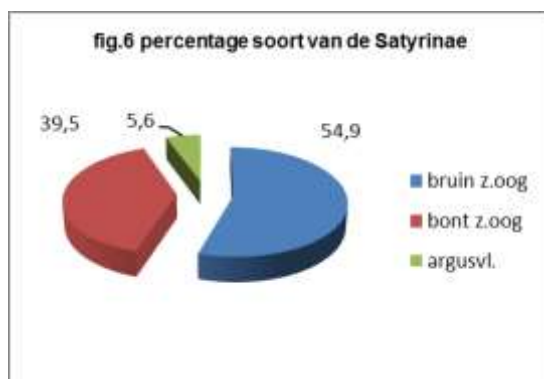
De hoogste aantallen imago's werden gezien in de familie van de Pieridae, ook de aantallen uit de Nymphalidae en Satyrinae waren verrassend hoog, fig.2. Het totaal aantal soorten was 19 waarbij de meeste soorten uit de familie Nymphalidae kwamen gevolgd door de Pieridae met 1 soort minder, fig.3.

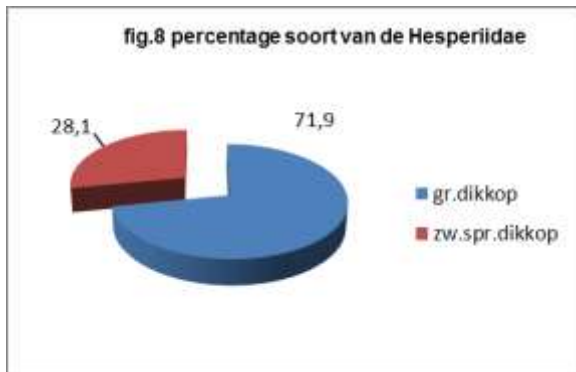
Er werden 574 vlinders uit de familie Pieridae geteld waarvan de kleine koolwitjes het overgrote merendeel uitmaakten, ook het klein geaderd witje was in hoge aantallen present dit seizoen. Groot koolwitje een soort met een sterk wisselende populatie deed het met 29 vlinders ook goed dit seizoen. Verrassend was ook het meer dan verwachte aantal (23) citroenvlinders dit seizoen, fig.4. Uit de familie Nymphalidae werden 271 vlinders op naam gebracht waarbij de atalanta een recordaantal (108) vestigde, ook de dagpauwoog werd nog niet eerder in zulke hoge aantallen (63) gezien. Gehakkelde aurelia werd ook meer gezien dan vorig seizoen, kleine vos daarentegen werd minder gezien in 2015, fig.5. (zie voor de aantallen ook de jaarlijst).

Bij de Satyrinae werden 233 vlinders geteld waarvan bruin zandoogje met 128 exemplaren de lijst aanvoerde op de voet gevolgd door bont zandoogje met 93 vlinders. De kleine populatie argusvlinders lijkt stabiel, fig.6. Het aantal imago's bij de Lycaenidae blijft nog steeds achter in deze locatie. Wel duidt het aantal kleine vuurvlinders (28) op een groeiende populatie. Ook werden dit jaar boomblauwtjes en icarusblauwtjes waargenomen weliswaar in lage aantallen maar toch.....fig.7.

Het groot dikkopje uit de Hesperidae was dit jaar de meest getelde soort. Zwartsrietdikkopje werd slechts zes maal gezien, fig.8.

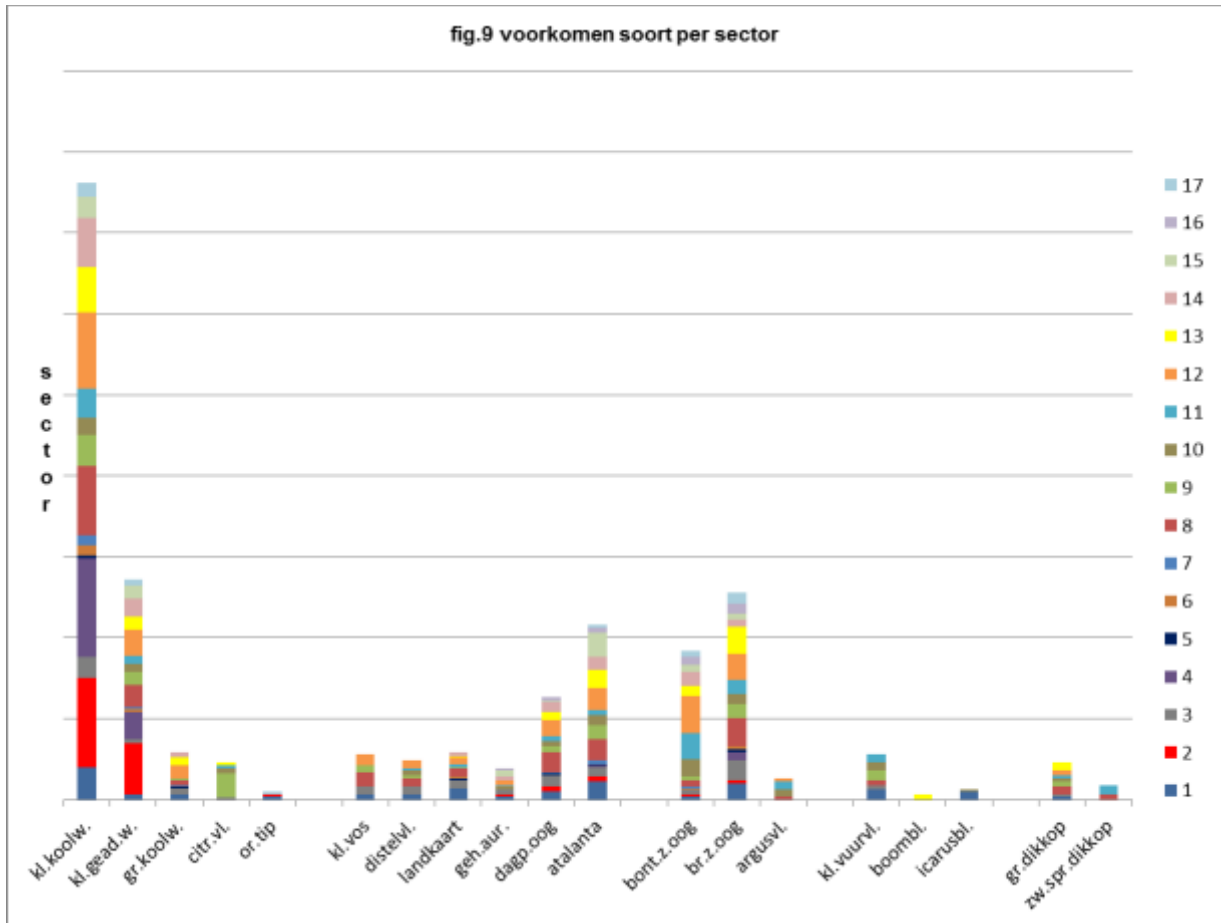
boomblauwtje en citroenvlinder

Het klein koolwitje en klein geaderd witje werd samen met het bruin en bont zandoogje in bijna alle sectoren wel gezien .

Het soorten rijkst bleken de sectoren 1 (15 soorten), 3,8,11 (14), 9,10,12 (13), 13, (11). In de overige sectoren varieerden het aantal soorten van 4-9. De hoogste aantallen vlinders werden geteld in de sectoren 8 (138), 12 (158) en 2 (98), de hoge aantallen werden vooral veroorzaakt door de aanwezigheid van de kleine witjes. Het slechts qua aantal scoorde

sector 5 met slechts 8 vlinders. De minste soorten werden gezien in sector 4. In sector 9 werden 15 van de in totaal 23 citroenvlinders aangetroffen. De oranjetipjes werden gezien in de sectoren 1,2 en 17. Het boomblauwtje werd alleen gezien in sector 13. Het icarusblauwtje liet zich zien met 5 exemplaren in sector 1 en met 1 exemplaar in sector 10. Zie overzicht figuur 9.

5. Conclusie

Seizoen 2015 was in contrast met het landelijk beeld toch een redelijk goed vlinderseizoen in de vlinderbiotoop. Met 1147 getelde vlinders (index 63,7) lagen de aantallen wel lager dan in het seizoen 2013, wat een uitzonderlijk goed vlinderseizoen is gebleken, maar van een aantal soorten werden toch hogere aantallen gescoord. Positief is de groei van het aantal citroenvlinders (*Gonepteryx rhamni*) van 9 imago's in 2013 naar 23 dit seizoen, bijna alle vlinders werden geteld in sector 9 welke direct aansluit op sector 8 waar in 2011 sporkehout werd aangeplant en waarschijnlijk bijdraagt aan de vestiging van een duurzame stabiele populatie. Ook worden elk jaar oranjetipjes (*Anthocharis cardamines*) gezien en de hoop is dat ook deze aantrekkelijke visuele soort een populatie mag vormen in de vlinderbiotoop. Tot op heden zijn er echter alleen mannetjes gezien en is er ook nog geen bewijs gevonden van ei afzet of rupsenvondsten! Het bleek ook een goed seizoen voor gehakelde aurelia (*Polygonia c-album*) waar er meer (19) van werden gezien dan in seizoen 2014 (5) en het niveau van seizoen 2013 benaderd, hopelijk is dit geen seizoen effect. Verwachtingsvol is het spotten van icarus (*Polyommatus icarus*) en boomblauwtjes (*Celastrina argiolus*) waarvan nu, weliswaar laag in aantal, toch imago's werden gezien in enkele sectoren. Het bleek ook een uitzonderlijk goed jaar voor de atalanta (*Vanessa atalanta*) en dagpauwoog (*Inachis io*) waar nog nooit zo veel exemplaren werden geteld als in dit seizoen. Het aantal zandoogjes bleef ver achter bij de tellingen uit vorige seizoenen en ook het groot dikkopje (*Ochlodes sylvanus*) werd veel minder gezien, waarschijnlijk zijn dit seizoensinvloeden die hier een rol spelen. Ook de argusvlinder (*Lasiommata megera*) werd minder gezien, er is wel een kleine populatie maar deze is eigenlijk te klein en een ongelukje in de biotoop zou deze soort misschien niet overleven! Het hooibeestje (*Coenonympha pamphilus*) is er ook nog steeds niet, wel werd op de vlinderroute een exemplaar gezien dus we blijven optimistisch dat deze soort zich eens gaat vestigen in de vlinderbiotoop. Ook de soorten van de Lycaenidae blijven problematisch, wel lijkt het erop dat de kleine vuurvlinder (*Lycaena phlaeas*) zich tot een kleine populatie ontwikkeld. De kleine vos (*Aglais urticae*) had een dramatisch jaar, werden in 2013 nog 169 vlinders van deze soort geteld dan vallen de 28 exemplaren uit dit seizoen wel erg tegen, wel is het een feit dat deze soort per seizoen zeer sterk kan wisselen. Langzamerhand begint het effect van de nieuwe aanplant zich te laten gelden, op sporkehout werden rupsen gevonden van de citroenvlinder en de vlinders zelf werden ook meer gezien in de sectoren grenzend aan deze aanplant. Mogelijk zijn de boomblauwtjes die werden gezien ook afkomstig uit deze aanplant hoewel de monitor daar nog geen bewijs van heeft gevonden.

6. Aanbevelingen beheer

Door de bezuinigingen bij GZH komt het maairegiem onder druk te staan, ondanks de gemaakte afspraken waren er toch factoren in het maaibeheer die wel nadelig kunnen uitpakken met betrekking tot voortplanting en vestiging van soorten. De monitor constateert dat het maaibeheer over te veel schijven loopt waardoor miscommunicatie ontstaat. Het is van groot belang dat de uitvoerder van het maaien duidelijke instructies krijgt van degene die de biotoop het beste kent willen we de natuurwaarden en de biotoop voor de vindsters behouden en uitbreiden. Het afgesproken maairegiem continueren, ook zou het zaak zijn de opslag van onder andere, eik, es, esdoorn enz. te verwijderen in die gedeelten waar nieuwe aanplant staat daar deze opslag de nieuwe aanplant dreigt te verdringen. Ook zou in sector 9 de eiken die grenzen aan de aanplant van sleedoorn moeten worden terug gesnoeid. Het inzaaien van kleine klaver, rolklaver en hopklaver ten behoeve van de icarusblauwtjes. Op strategische punten van het natuurpad planten van de vlinderstruik (*Buddleja davidii*) die naast de nodige nectarbehoefte ook een waardplant van het boomblauwtje is, tevens kunnen deze struiken dienen als foerageer punten voor vlinders wat ook aantrekkelijk is voor het publiek. Inzaaien van look zonder look en pinksterbloem, ook zou er in de sectoren waar pinksterbloemen staan een aangepast maairegiem moeten worden ingevoerd. Willen we de vestiging van het oranjepitje bevorderen dan zouden bedoelde sectoren om het jaar gemaaid moeten worden om de eitjes en rupsen kans te bieden op overleven. Voor de bedreigde argusvlinder is het aan te bevelen verticale structuren te bouwen waar ei afzet kan worden geïnitieerd.

groot koolwitje (rups)

jaarlijst vlinderbiotoop dagvlinders Abtswoudse bos 2015

familie soort	ned.naam soort	aantal	waardplant
Pieridae			
Pieris rapae	klein koolwitje	381	Cruciferae
Pieris napi	klein geaderd witje	136	Cruciferae
Pieris brassicae	groot koolwitje	29	Cruciferae
Gonepteryx rhamni	citroenvlinder	23	sporkehout
Anthocharis cardamines	oranjetip	5	pinksterbloem/look z look
Nymphalidae			
Aglais urticae	kleine vos	28	grote brandnetel
Inachis io	dagpauwoog	63	grote brandnetel
Araschnia levana	landkaartje	29	grote brandnetel
Vanessa atalanta	atalanta	108	brandnetel
Polygonia c-album	gehakelde aurelia	19	grote brandnetel/wilg
Vanessa cardui	distelvlinder	24	akkerdistel/grote brandnetel
Satyrinae			
Pararge aegeria	bont zandoogje	92	div.grassen
Maniola jurtina	bruin zandoogje	128	div.grassen
Lasiommata megera	argusvlinder	13	div.grassen
Lycaenidae			
Lycaena phlaeas	kleine vuurvlinder	28	veldzuring
Celastrina argiolus	boomblauwtje	3	klimop/sporkehout
Polyommatus icarus	icarusblauwtje	6	Fabaceae
Hesperiidae			
Thymelicus lineola	zwartsprietdikkopje	9	div.grassen
Ochlodes sylvanus	groot dikkopje	23	div.grassen
totaal		1147	

De KNNV, de natuurvereniging voor Delfland.

De KNNV opent je ogen en hart voor de natuur. Met elkaar komen we op voor de belangen van die natuur.

